

Kmetski prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja v sako pervo in tretjo nedeljo v mesecu, in košta s poštnino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Rokopisi se nazaj ne pošiljajo, nefrankov... a pisma se ne sprejemajo.

Za oznacila se plača za navadno versto 8 kr.

Denar za naročilo kmetskega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke ulice številka (Herrengasse Nr. 6.)

Konec leta.

Letošnje leto menda dobite „Kmetskega prijatelja“ danes zadnikrat v vaše izbe. Ponosno smemo reči, da je izpolnil obljubo, katero Vam je dal pervikrat, ko je izišel. Ponudil Vam je prijateljstvo, in ohranil ga je Vam. Kmetje tudi niso odtegnili se prijateljstvu, katero smo jim ponudili, dan na dan se množi število tistih, ki berejo „Kmetskega prijatelja“, in napravilo se je kmetsko društvo, katero bo gotovo ravnalo v smislu našega časnika, kateri mirno pa resno ustavlja se zapeljivcem naroda in žuntarjem, kateri pokaže meje tistim kričačem, ki pravijo, da hočejo koristiti narodu, pri tem pa razširjajo sovraštvo in nemir, ter jim je že mnogo poguma vzel. Bodisi Slovenec ali Nemec, mi ne delamo razločka, kdor se trudi pošteno in odkritoserčno, delati ljudstvu in državi v prid, ta zasluži hvalo in čislanje od naroda, bodisi pa Slovenec ali Nemec, ki obrekuje iz sebičnih namenov, sumi in peuje, ali tudi iz ravno tistega namena s sladkimi prililjivimi besedami zaupanje poštenih ljudi slabo obrača, temu mora narod ustaviti se. Ko je izišel „Kmetiki prijatelj“ pervikrat, obljubil Vam je, da Vas ne bo podučeval s lažmi. Kaj mislite, da bi bili molčali njegovi sovrazniki, katerih ima veliko, ako bi mu mogli dokazati le eno samo laž? Gotovo ne! Priprosti kmetje so sodelalci našemu listu, pišejo za ljudi svojega stanu, dobro izobraženi in olikani Slovenci in Nemci pomagajo nam doverevati namen, kterega želimo doseči. Zato imajo našega „Kmetskega prijatelja“, s veseljem smemo reči, radi povsod po kmetih. Namen našega truda je razbistriti in olikati ljudstvo, omika pa napravi spoštovanje eden do drugega, mir in red. Kam pa

Zum Jahreschluss.

Es ist wahrscheinlich das letzte Mal im Jahre 1882, daß der Bauernfreund in die Stuben der Bauern kommt. Er kann mit Stolz sagen, die Freundschaft die er Euch angeboten, die hat er auch gehalten. Die Bauern haben die Freundschaft, die ihnen geboten wurde, nicht zurückgewiesen, und Tag für Tag kommen mehr und mehr Bauern dazu, die dadurch, daß sie den „kmetski prijatelj“ lesen und ihm vertrauen, gleichsam einen großen Verein bilden, der gegen die Volksverführer und Verbejer mit ruhigem Ernste auftritt, der jene Schreier jurisdicijnt und kleinlaut macht, die unter dem Vorwande dem Volke nützen zu wollen, nichts als Unfrieden und Haß verbreiten. Ob Deutscher oder Slovenc ist uns ganz gleichgiltig, wer immer mit aufrichtigen ehrlichen Sinn das Streben hat für das Volk und für den Staat gutes zu thun, der verdient die Anerkennung und den Dank des Volkes, und ob Deutscher oder Slovenc, wer immer aus selbstfüchtigen oder anderen verwerflichen Gründen hegt und verheimdet, verdächtigt und beschimpft, oder zum gleichen Zwecke mit süßen schmeichelnden Worten das Vertrauen ehrlicher Menschen mißbraucht, dem muß das Volk das Handwerk legen. Als der Bauernfreund das erste Mal zu den Bauern kam, hat er das Versprechen gegeben ehrlich und aufrichtig zu sein. Er hat Euch gesagt, daß er Euch mit Lügen nicht belehren will. Glaubt ihr, daß die vielen Freunde die er hat, geschwiegen hätten, wenn sie ihm eine Lüge hätten nachweisen können? Gewiß nicht! Schlichte Bauern arbeiten an unserm Blatte, schreiben für ihre Standesgenossen, mit hoher Bildung ausgestattete Slovencen und Deutsche helfen uns ebenfalls an dem Werke, welches wir vollbringen wollen. So kommt es, daß der „Bauernfreund“, wir können es mit Freude aussprechen, ein geringsehener Gast in den Bauernstuben ist. Das Ziel unseres Strebens ist Aufklärung und Bildung, die zur gegenseitigen Achtung, zur Ruhe und Ordnung führt. Wohin sollen denn die Verdächtigungen und Verleumdungen, der Haber und Pant, die Zwietracht und Feindschaft führen, die man Euch von anderen Seiten predigt? Denkt doch nach liebe Freunde,

zapeljajo sumičenje in obrekovanje, nemir in propir, razprtije in sovraštvo, ktera Vam pridgajo od druge strani? Le premislite dragi prijatelji! ali misli tisti pošteno z našo ljubo Avstrijo, z našo ljubo domovino, kteri bi rad razperl narode; ki stanujejo v naši državi? Le pomislite kmetje! na spodnjem Štajerskem, na Koroskem in na Kranjskem, kako je bilo pred desetimi leti in kako se godi dan današnji! Rečemo, kar si mislite vsi, in kar tudi čutate: Boljše je bilo. Vse je napredovalo mirno in počasi, toliko prekleti „liberalci“ so storili za narode veliko dobro, kakor tisti kričači, kteri po taborih, pri svečanostih bahajo se z lepimi besedami in govori, pri vsem tem pa ne mislijo na drugega, kakor na svoj šep. Mi gotovo nismo v vseh rečeh enacih misel z nekdanjimi „liberalci“, kar pa so storili za šolo, narvažneje derzavne naprave, in za pravice ljudstva v naši državi, je gotovo hvale vredno, in kdor tega ne poterdí, je ali nevedneš ali pa nepoštenjak. Dragi prijatelji! potegujte se za sedajne šolske postavbe. Dobro spoznamo, da stane marsikteremu kmetu teško, pošiljati svoje otroke toliko let v šolo, da stane marsikteremu veliko denarja dobro izobražiti svojega sina — pa samo to pomislite! Neveča in nezgodna Vam pripravi v kratkem času otroke na beraško palico, nezgodna Vam more vzeti celo premoženje — če so se pa Vaši otroci kaj prida naučili, je več vredno, kakor kajta in grunt, to je kapital, ki naj večkrat donaja več obresti, kakor kmetijska s teškimi davki obložena posestva. Pa zadosti o tem. Kmetaki prijatelj je za to leto 1882 morda zadnikrat došel k Vam, toraj je Vam tudi odkritoserčno povedal svoje misli in svoje namene, odperl Vam je svoje serce. Verjemite nam! to serce bilo bode tudi prihodnje leto za blagor kmetkega stanu, in z Božjo pomočjo, in pomočjo naših prijateljev, doseglji bomo lep namen, ktereга doseči smo si ustanovili nalogo. „Kmetaki prijatelj“ zahvali s tim vsim svojim prijateljem; ima jih mnogo, nekteri stanujejo na kmetih. drugim je dom šola, prijatelje ima med visoko duhovščino, njegovi podpiralci stanujejo na kmetih in po mestih, v kočah in v krasnih palačah. Vsem se prav odkritoserčno zahvaluje za mnoga znamenja prijateljstva, ktero se mu je dokazalo pretečeno leto. Bog daj vsim vesele Božične praznike in veselo novo leto!

„Kmetaki prijatelj“ bo obiskal tudi prihodnje leto svoje prijatelje, trdil se bo potegovati se za pravice kmetkega stanu, ne misleč pri tem na svoj dobiček, nar lepše plačilo mu bo, če bo mogel reči tudi konec prihodnega leta, kakor smo reči letos: Nisem bil zastoj na svetu! Toraj še enkrat predragi prijatelji, in Vi kmetsko gospodinjo! če se letos ne vidimo več, sprejmite prijazno naša serčna vošila, praznujte veselo lep Božični ali sveti večer v sredi svoje družine, ktereга v današnji številki tako lepo popiše naš slovenak prijatelj, spomnite se na Silvestrovi večer vsih veselih in

kann der für Oesterreich, unser theueres geliebtes Vaterland es ehlich meinen, der die Böcker, die da wohnen untereinander bringen will? Denkt nach Bauern in Unterfeiermark, Ränthgen und Krain, wie es noch vor 10 Jahren ausah und wie heute! Wir sagen das, was ihr alle denkt und fühlt — es war besser! Alles ging den Weg des Fortschrittes ruhig und gelassen, die vielersehnten Liberalen haben für die Volksbildung hundertmal mehr gethan als jene Schreier, die bei Volksversammlungen (Lator), bei Festlichkeiten u. f. w. tausend schöne Worte verschwanden, und nichts anders als ihre Tasche im Auge haben. Wir stimmen mit den Ansichten der ehemaligen „Liberalen“ durchaus nicht in allen Stücken überein, aber in Bezug auf die Schulen als den allerwichtigsten Staatsanstalten, so wie in Bezug der Anerkennung der Rechte des Volkes im Staate haben sie Großes geleistet, und wer das bestreitet, weiß es entweder nicht, oder ist ein unehrlicher Mensch. Haltet theuere Freunde fest an den jetzigen Gesetzen bezüglich der Schulen! Wir wissen es sehr gut, daß es gar manchem Bauer schwer fällt seine Kindes lange Jahre zur Schule gehen zu lassen, daß es gar manchen ein Heidengeld kostet seinen Sohn eine tüchtige Schulbildung angeheiden zu lassen, — aber merkt Euch das Eine: das Unglück kann Euch und Euere Kinder zu Bettlern machen, kann Euer Vermögen rauben, — wenn Euere Kinder aber etwas gelernt haben ist das mehr werth als manche Reuche, manches Bauerngehöbste und ist ein Kapital, welches in vielen Fällen mehr Zinsen trägt als die mit schweren Steuern belastete Bauernwirtschaft. Doch genug davon. Der Bauernfreund ist heute vielleicht in diesem Jahre das letzte Mal bei Euch, er hat Euch sein Herz ein wenig geöffnet. Glaubt uns, dieses Herz wird dem Bauernstande auch fernertin zugethan bleiben und mit Gottes und der Hilfe unserer Freunde das schöne Ziel seines Strebens erreichen.

Der Bauernfreund bedankt sich hiermit bei allen seinen Freunden: er hat solche die im Bauernhose wohnen, die die Schule ihr Heim nennen, er hat seine Freunde unter der hohen Geistlichkeit, seine Unterstüzer wohnen in Dörfern und Städten, Hütten und Palästen! Er sagt allen seinen aufrichtigen Dank für die vielen Zeichen der Freundschaft die er erfahren hat.

Gott gebe allen fröhliche Weihnachten und ein glückliches neues Jahr!

Der Bauernfreund wird im nächsten Jahre seine Freunde wieder aufsuchen, er wird bestrebt bleiben für den Bauernstand fest einzutreten ohne Rechnung auf irgend einen Gewinn — der schönste Lohn seines Strebens wird der sein, wenn er sich auch am Schluß des nächsten Jahres wie es heuer der Fall ist, wird sagen können: Ich war nicht umsonst auf der Welt! Also nochmals theuere Freunde und Ihr Bauernfrauen, wenn wir uns heuer nicht mehr sehen sollten, nehmet unsere herzlichsten Wünsche freundlich entgegen — feiert das schöne Fest der heiligen Nacht, welches einer unserer slovenischen Freunde in der heutigen Nummer so schön beschriebt froh und fröhlich im trauten Familienkreise, laßt am Sylvesterabend die frohen und

žalostnih ur, ktere Vam prineslo je leto 1882, premislite, kaj ste storili v pretečenih 365 dnevih dobrega, in kako bi ravnali prihodno leto še boljše. Vzemite saboj v novo leto, dobro voljo in marljivost, pogumni in zaupajoči na Božjo pomoč in na svojo dobro vest. Naj prinese Vam Božji blagoslov, to Vam daj Bog!

ad Z. 22811 Strf.

V imenu presvitega veličanstva cesarja

spoznala je c. k. višja deželna sodnija za Štajersko, Koroško in Kranjsko kot sodnija druge instance, po zašiljanji c. k. višjega državnega pravdnika tožbe c. k. državnega pravdnštva v Celji proti razsodbi c. k. kresijske sodnije v Celji od 20. novembra t. l. številka 21916, ktera je razsodila, da se ne poterdi tožba v šte. 9 c. k. državnega pravdnštva :

„Članek izdan v številki 9 perjudično izhajajočega slovenskega časnika „Kmetaki prijatelj“ 19. novembra 1882 z napisom : „Kmeta vedno za nos vodijo“ začet z besedami : „V mnogih časnikih beremo“ in končan z besedami : „Toraj glejte na svojo lastno moč“, in v istem časniku izdani nemški prevod z napisom : „Der Bauer ist der Gefoppte“ začet z besedami : „In vielen Zeitungen liest man davon“ in končan z besedami : „Euch aber nie helfen“ dokaže prelom javnega miru in reda v smialu § 65 lit. b. St. G. in toraj naj se prepove razširiti ta list, in naj se zapove po § 37 postave od 17. decembra 1862 R. G. Bl. Nr. 6 de 1863 vničiti ta članek zadržanega časnika in razdijati stavok, da se ta pritožba ne more poterdti.

Vzroki :

Vzrokom, ktere je izjavila na pritožbo kresijske sodnija, na ktere se posebno pritožba naaljanja, višja deželna sodnija še pristavi, da namon prepovedanega članka je ta, dokazati, da bi bila pravica voliti direktno v zastopo tudi kmetom v prid, toraj se ne more govoriti v tej reči o kaznovrednem početju. O tem damo Vam naznanilo v smialu razsodbe c. k. višje deželne sodnije v Gradcu od 29. p. m. šte. 15114.

C. k. kresijska sodnija, v Celji,
dné 12. decembra 1882.

Heinricher m. p.

bitteren Ereignisse, welche Euch das Jahr 1882 gebracht hat an Euerer Seele vorüberziehen — überlegt was ihr in den letztvergangenen 365 Tagen Gutes gethan, und was ihr künftig besseres thun wollt. Bleib dann mit frischem Muth im Vertrauen auf Gott und Euer christl. Besussfsein, Euerer Kraft Eueren Freis, und Eueren guten Willen in's neue Jahr, welches Euch allen ein segensbringendes werden möge. Das wolle Gott!

ad Zbl. 22811 Strf.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers

hat das k. k. Obergericht für Steiermark, Kärnten und Krain als Gerichtshof II. Instanz nach Anhörung des k. k. Oberstaatsanwaltes der Beschwerte der k. k. Staatsanwaltschaft Gills gegen das Erkenntniß des k. k. Kreisgerichtes Gills vom 20. November l. J. Zbl. 21916, womit der Antrag der k. k. Staatsanwaltschaft zu erkennen: „Der in Nr. 9 der periodischen Druckschrift „Kmetaki prijatelj“ vom 19. November 1882 erschienene slovenische Artikel mit der Aufschrift „Kmeta vedno za nos vodijo“ beginnend mit den Worten: „v mnogih časnikih beremo“ und endend mit den Worten: „toraj glejte na lastno moč“, und der in derselben periodischen Druckschrift erschienene gleiche Artikel in deutscher Uebersetzung mit der Aufschrift: „Der Bauer ist der Gefoppte“ beginnend mit den Worten: „In vielen Zeitungen liest man davon“ und endigend mit den Worten: „Euch aber nie helfen“ begründe den Thatbestand des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe und Ordnung im Sinne des §. 65 lit. b St. g. und es werde das Verbot der Weiterverbreitung dieser Druckschrift ausgesprochen und gemäß §. 37 des Gesetzes vom 17. December 1882, R.-G.-Bl. Nr. 6 de 1863 die Vernichtung der beanstandeten Artikel der mit Befehl besetzten Druckschrift sowie die Zerstörung des Sahe verordnet“ — abgelehnt und die von der k. k. Staatsanwaltschaft Gills verfügte Beschlagnahme der obzitierten Nummer der genannten periodischen Druckschrift aufgehoben wurde, — keine Folge zu geben befunden.

Gründe :

Den Gründen des in Beschwerte gezogenen kreisgerichtlichen Erkenntnisses, auf deren wesentlichen Inhalt sich berufen wird, findet das Oberlandesgericht nur noch beizufügen, daß die Fassung des beanstandeten Artikels dahin gerichtet ist, das directe Wahlrecht in die Vertretungskörper auch für die Bauernschaft als ersprießlich darzustellen, daher von dem Thatbestande einer krasbaren Handlung vorliegend keine Rede sein kann. Dieweil ergeht im Sinne der Entscheidung des k. k. Oberlandesgerichtes in Graz ddo. 29. v. Ris. Zbl. 15114 hiemit die Verständigung.

k. k. Kreisgericht Gills,
am 12. December 1882.

Heinricher m. p.

Iz prednega vidite naši bralci, da konfisciranje našega lista šteje 9. od 19. novembra 1882 od višje deželne sodnije ni bilo poterjeno. Iz vzrokov izrečenih od imenovane sodnije vidite pa tudi, da nam ni družega v misli, kakor služiti kmetškemu stanu, in podpirati ga z vsemi pripomočki, kateri so po postavi dovoljeni, in so posteni. Tako ravnati hočemo tudi prihodnje.

Ker po ti razsodi nam ne opovira nikdo, izjaviti konfiscirani članek, ga natismemo v današnji številki, kakor sledi:

Kmeta vedno za nos vodijo.

V mnogih časnikih beremo, da se bodo volili poslanci v državni zbor prav kmalo, morebiti že po leti prihodnjega leta. Poslanci, ktere ste volili zadnjič prišli bodo k vam, in vam pripovedovali in naštevati, kaj da so storili za vas. Posebno poslanecem, ktere so volili kmetje na spodnjem Štajerskem, bo trebalo prilizovati se na vso moč, da bi odpravili pravično nevoljo, ktero ima vsak kmet do njih. Skoraj 4 leta so sedeli ti gospodje v državnem zboru, in kaj so storili za kmetaki stan? Prav nič. Se več kakor nič; pomislimo na davek za petrolij, za hiše in na druge teške davke, ktere vstanoviti so vaši poslanci pomagali. Čehom so sicer dovolili drage višje šole, Poljakom hočejo darovati 75 milijonov goldinarjev, železnice jim tudi hočejo napraviti, ali kdo plača vse te stroške? Deržava, kteri daste tudi vi vaše davkarske goldinarje; tako so vam vaši poslanci naložili davke za druge dežele. Bliza se čas, da bote tudi vi kmetje vidili, kaj so storili ti gospodje za vas, da bote spoznali, da ne morete biti nikako zadovoljni z poslanci, ktere ste morali voliti zadnikrat. Ja, ktere voliti ste bili prisiljeni, ker ne praša vas nikdo ali hočete, ali ne. Na spodnjem Štajerskem pri nas se volijo poslanci na kmetih, kterih kmet ne pozna, in o kterih še morda ni nikdar slišal; eden je doktor v Mariboru, drugi pa so doktori v Ljubljani, tem je pač malo mar za vas kmete, ker vejo dobro, da ste vi kmetje poterpeljivi ljudje, in da ste zmirom volili po volji pervakov. Pervaki so toraj začeli še delati zase ali za njihove odločnike. Pred nekoliko časa so se sbrali v Mariboru, advokati, profesorji in takih drugih več, ter posvetovali so se, kaj naj se zgodi z vam. Povozd po kmetih, kakor imajo zavarovalna društva svoje agente, tako postavijo pervaki svoje ljudi, da skerbijo, da naj se zgodi, kar so sklenili pervaki. V Mariboru trobi o velik rog, in po tem naj bi gonili spondož štajerski kmetje. Veliko od vas kmetov pozna še tako to ravnanje, ali mnogi kmetje nimajo ne duha ne sluha o tem. Vam naznanijo, kteri mošje morajo voliti, in ktere morate voliti vi za svoje zastopnike, ti pa dobijo od pervakov povelje, komu morajo dati svoj glas, in tako se zvoli, doktor Vošnjak, ali moč, ali ni čul se nikdar, kaj hasni kmetu, in če tudi to vé, se ne poča za to, kteri tudi ne živi

Aus Vorstehendem sehen unsere Leser, daß die Confiscation unserer Nummer vom 19. November d. J. nicht bestätigt wurde. Sie sehen daraus auch, daß wir nichts anderes im Sinne haben, als dem Bauernstande zu dienen, ihn zu unterstützen mit allen gesetzlich erlaubten christlichen Mitteln. So wird es auch in Zukunft sein.

Da der Veröffentlichung des confiscirten Artikels nichts mehr im Wege steht — drucken wir ihn in unserer heutigen Nummer ab.

Er lautet:

Der Bauer ist der Gefoppte.

In vielen Zeitungen liest man davon, daß schon bald — wahrscheinlich im Sommer nächsten Jahres, neue Wahlen in den Reichsrath stattfinden werden. Die Abgeordneten, die zuletzt gewählt worden sind, werden zu ihren Wählern kommen und ihnen mittheilen, was sie gethan haben. Besonders die Abgeordneten der Bauern aus unsrem Gegenden werden sich gehörig einschmeicheln müssen, um den gerechten Unmuth, der gegen sie herrscht, zu verschweigen. Beinahe 4 Jahre sind die Herren im Reichsrathe gefessen, und was haben sie denn für den Bauernstand gethan? So viel wie nichts! Ja, weniger als nichts, wenn wir uns des Petroleumalles, der Gebäudefsteuer und anderer drückenden Umlagen erinnern, welche sie haben schaffen helfen! Sie haben den Tischen eine kostspielige Hochschule bewilligt, sie wollen den Polen 75 Millionen schenken — sie wollen ihnen Eisenbahnen bauen u. s. w., alles aus dem Staatsfiscel, in welchen auch Euer Steuergulden gelegt worden ist. Es wird die Zeit kommen, wo wir Euch Bauern gehörig sagen werden, was diese Herren für Euch gethan haben, und Ihr werdet zu der Ueberzeugung kommen, daß Ihr mit den Leuten, die Ihr wählen müßtet zuletzt, allen Grund habt unzufrieden zu sein. Wir sagen: die Ihr wählen müßtet! denn Ihr werdet ja eigentlich gar nicht gefragt, ob Ihr wollt oder nicht wollt. In Unterfeiermark werden Reichsraths- oder Landtagsabgeordnete gewählt, welche die Bauern gar nicht kennen. Der Eine sith als Doctor in Marburg und der Andere als Doctor in Laibach — sie kümmern sich blutwenig um Euch, denn sie wissen es ja, daß die Bauern gute Leute sind, die stets so gewählt haben, wie es die Pervaken wollen. Diese bauen auch schon wieder vor. Da sind sie neulich in Marburg zusammen gekommen, mehrere Advocaten, Doctoren, Professoren u. dgl. und haben darüber berathen, was mit Euch zu geschehen hat. Ueber 11 am Lante, so wie die Asscuranzen ihre Agenten haben, werden sie ihre Leute anstellen, die für die Durchführung ihrer Beschlüsse zu sorgen haben werden. In Marburg wird in die große Pfeife geblasen, nach welcher die unterfeierischen Bauern tanzen müssen. Mancher von Euch wird das so schon wissen, aber viele haben keine Ahnung davon. Euch werden die Wahlmänner bestimmt, die Ihr zu wählen habt, diese kriegen ihre Weisung, wenn sie ihre Stimme geben mußten, und schließlich

med vami. Naš list je veliko premajhen, da bi mi mogli vam naenkrat dati pripomočke, pomagati tem narodnostim. Kmet plača svoje davke nametno, poštno in težko, njemu se prodava njegovo premoženje ravno tako, kakor mestjanu ali teržanu, še noče plačati, ja tudi, če ne more plačati. Če imajo toraj vsi posestniki tisto drago dolžnost, naj bi toraj tudi imeli tisto in ednako pravico. Mi v mestu in teržani volimo direktno, to je, mi ne volimo mož, kateri bi volili za nas, vsak ima svoj glas; vam pa to ni pripuščeno. Pri tem pa se babajo poslanci, ki se imenujejo konservativni itd., da so pridobili pravico voliti poslance možem, ki plačajo pet goldinarjev davka, to pa je samo za mestjane in teržane, za vas kmete pa niso ti baha i nič storili, tem ni drugzega mar, kakor kako bi obstali nar ložje na svojem mestu, za vas kmete še besede niso zinili. Kmet mora imeti svojega volilnega moža, kakor norec svojega oskerbnika, tega za sedaj ne moremo spremeniti, ker pervaki vedo dobro, da jim gre za glavo, če bi smeli kmetje voliti vsak zase svoje poslance, torej se zdaj taka postava ne bo dala. Kmetiskih društev pri nas tudi nimamo, zato nimamo drugzega pripomočka pregnati slabo ravnanje, kakor občinske zastopnike, udje raznih občin naj bi se porazumeli, kaj jim je storiti, da bi se ne vodil kmet za nos, kakor do sedaj pri volitvah, naj volijo moža, kateri bi moral skrbeti za njihov blagor. Ker nimajo ti občinski zastopniki priložnosti zbirati se, naj bi se porazumeli pismeno, in postavili poštenega kandidata, kateri bi jih vredno in po svoji moči zastopal. Ali morda ni sramota, da ne eden kmet ni ne v deželnem, ne v deržavnem zboru iz cele spodnje Stajerske? na Kranjskem pa je še slabše, ker tam je pervaske gospodarjenje v polnem cvetju. Kaj mislite, da res ni na celem spodnjem Stajerskem kmeta med vami, kateri bi bil pristojen za deržavni in deželni zbor? Vsak od vas gotovo več takih poštenih mož pozna, ali pervakom taki ne pristujejo, ker kmetje bi poznali, kdo je njihov resničen prijatelj, ter bi spremenili svojo sedajno mnenje, in zgubili bi pervaki gotovo svojo sedajno veljavo. Kamor pogledate pri pervakih ne vidite drugzega, kakor sobičnost, kričijo sicer vsaki čas, domovini gorazi nevarnost, ali da bi protili ti nevarnosti, tega jim ni mar, mislimo nevarnost, ki grozi naši lepi Avstriji, da bi se razdrobila v samotne dežele, in pred sovratnikom, ki se množi dan na dan med raznimi narodi. Kakor se sedaj pri nas ravna, tako ne more terpeti dolgo časa.

Ze zdaj se odločujejo poslanci od „desne stranke“, odločili so se namreč klerikalni z dvornim svetovalcem* Lienbacherjem, kterim je bilo to ravnanje desne stranke preveč, od Čehov in njihovih prijateljev, in tako bode šlo naprej. Pa o tem hočemo govoriti v drugem članku, povedati smo vam hoteli, kako vas pervaki za nos vodijo, in kako bi si sami sobi lahko pomagali. Zbe-

kommt ein Dr. Bošnjak oder sonst ein Name heraus, der von den Feinden und Freunden des Landmannes gar nichts versteht, der nicht einmal unter Euch lebt. Unsere Zeitung ist viel zu klein, um auf einmal alles zu sagen, wie diesem abgeholfen werden könnte. Vorerst sollen die Wahlmännerwahlen aufhören. Der Bauer zahlt seine Steuern ehrlich und redlich und schmer, und ihm, wie den Städter und Märkter wird Hab und Gut verkauft, wenn er nicht zahlt, ja leider selbst dann, wenn er nicht zahlen kann.

Wenn also alle Grund- und Hausbesitzer eine theuere Pflicht haben, dann sollen sie alle auch ein gleiches Recht haben. Wir in der Stadt und der Wähler im Markte wählen direct, d. h. wir haben keine Wahlmänner. Ihr dürft das nicht thun. Da prahlen die Abgeordneten, die sich „conservative“ u. s. w. nennen, damit, sie hätten es zu wegen gebracht, daß jetzt auch jene in den Städten und Märkten werden wählen dürfen, welche 5 Gulden Steuern zahlen! Für den Bauern aber haben diese eitlen Prahlere, die nur daran denken, wie sie sich am leichtesten erhalten können, kein Wort eingelegt! der Bauer muß seinen Wahlmann haben, wie ein Weisfänger seinen Curator. Doch das läßt sich jetzt nicht ändern. Die Pervaken wissen es, daß es ihnen an den Krageu ginge, wenn die Bauern jeder für sich frei den Abgeordneten wählen dürfte, und darum wird ein solches Gesetz jetzt nicht gegeben werden. Bauernvereine haben wir hier auch keine, es bleiben also nur noch die Gemeindevertretungen übrig, welche wohl etwas thun könnten, um dieser Mißwirtschaft ein Ende zu machen und der Jopperei Einhalt zu thun. Die Mitglieder der verschiedenen Gemeindevertretungen könnten zusammentreten und sich besprechen. Sie könnten sich untereinander auch schriftlich verständigen und auf diese Weise einen ordentlichen passenden Candidaten aufstellen. Ist es nicht eine Schande, daß von ganz Untersteiermark nicht ein einziger Bauer im Reichsrath oder im Landtag sitzt!? und in Krain ist's nicht besser, denn dort ist die Pervakenwirtschaft erst recht im Flor.

Soll denn in ganz Untersteiermark wirklich kein Bauer sein, der in den Reichsrath passen möchte? O, es sind deren genug, aber den Herren Pervaken paßes nicht; weil der Bauer dann sehen würde wer eigentlich sein Freund ist, und weil der Bauer dann sogleich anderer Meinung und Gesinnung werden möchte. Wo man bei den Pervaken hinschaut ist nur Eigennutz im Spiel. Da schreien sie alle Augenblicke, das Vaterland ist in Gefahr! und auf der andern Seite thun sie gar nichts um das Vaterland, wir meinen unser schönes großes Oesterreich, vor einer großen Gefahr zu retten die im droht; vor der Zertrüftung der Länder, vor dem Hass der mehr und mehr gegen einzelne Nationen und untereinander plätschert. Die Wirtschaft, wie sie jetzt in Oesterreich erricht, wird nicht mehr lange bestehen können. Schon trennen sich Abgeordnete von der „Rechten“ ab. Es haben sich mit dem

rite se vsaj samo enkrat, zgovorite se práv po domače, po svojih potrebah, glejte pa, da se ne prikradejo v vaše zbirališče doktorji ali profesorji, in mestjani, katerim vaše potrebe niso znane in se tudi ne brigajo zanje. Zgovorite se med saboj, kakor vam je pri sercu, pomagajte si sami sebi, pervaki pomagajo sami sebi, vam pa nikoli ne, taraj glejte na lastno moč!

Sveta noč.

Mrzel veter brije iz severa po strminah, planjavah in dolinah. ki so pokrite sè snegom in ledovjem, katerega sreberno svitla bliščoba krasi mirno spijočo naravo. — Tihi mir obdaja log in gaj; livade in široko polje; tihi mir obdaja ves obzor domovja — in tihi mir vzbuja v srcih človeštva sladek up zaželjenega prihoda preslavljenega Odršenika. — Mično petje pernatih prebivalcev v gozdu je potihnilo; le tu in tam se še sliši krohotaenje črnega krokarja; v meji pa drobna pesmica kraljičeka, ki verno čuva kot zvesti domačin odišlim sobratom bivališča kraj. — Preselil se tudi ni rumenokljuni kos v toplejo deželo; ostal je tukaj in osamljen sè sivoglavo seničico ustraši večkrat mirno stoječega lovca, kadar z napeto puško čaka divjačine, katero mu bo-de pripodil kužek iz gozdnega skrivništva. — Še celo potok, kjer je igrala v bistrih valčkih hitra poster-vice, ima ves drugačen obraz; pokrli ga je mrzel led, na kojem mladež zimsko veselje uživa. — Sploh je naravina lepota predrugadena; krajna in znamenilna je za vsacega, kateremu še v praih baje kristjansko srcé. V tihej kmetaki hišici brli na večer pohlevna lučica in poleg nje suče ženstvo tenko nitko na kolovratu; gospodar pa pripoveduje družini svoji lepe prigodbe, da jim skrajšja in zlažja dolge noči; a drugo jutro hiti zgodaj staro in mlado v cerkev, kjer se prepèva vsak dan mila pesmica: „Češena si Marija!“ In tako mine dan za dnevom brez dolgočasenja; kajti vedno nas sladka nada osrečuje, da pride skoro dan, ki nam bude po zabodu zlatega solnca pokszal v nebeski svitlobi pomenljivo **s v e t o n o č**. — Kadar večerna zarja dne 24. decembra z drugimi nebesninami vred svojo čarovno lepoto razgrinja, takrat prižgeta — oče in mati — v krogu domačih na Božičnem drevescu ali pa pri okinčanih jaščicah v kotu lučice, ki sè svojo zlatoblíščo svetilbo oveselijo mladež, poele, stariše in starčke, ker se je zopet povrnil isti večer, ki daruje sveti in tihi mir krščanskemu svetu. — Da! Tihi in sveti mir uživa vsa priroda in vsako

f. I. Hofrathe Lienbacher die „Glerikalen“, denen die Birtthchaft, wie sie jetzt herrscht, zu bunt ist, von den Tscheden getrennt — und so wird es weiter gehen. Doch davon in einem anderen Artikel, wir haben Euch Bauern, welche wir unterstützen wollen, so weit es uns möglich ist, gesagt wie man Euch foppt, wir haben Euch gesagt wie man Euch helfen konnt. Tretet ein einziges Mal zusammen, haltet eine Besprechung ab, aber vergeßt nicht alle Doctoren und Professoren und Bürger und sonst-ge Leute, die das gar nichts angeht davon ferne zu halten. Sprecht Euch unter einander einmal von der Leber weg aus — heist Euch selbst, — die Betroffenen werden wohl sich, Euch aber nie helfen!

pošteno bitje; tihi in sveti mir uživa tudi siromak; vsaj si je od milodarnih src praprosil nekoliko poboljšeka — in sveti mir čuti celo bolnik na smrtni postelji to noč, katera z nepopisljivo in čudežno ljubeznijo objema vso stvarjenje. — Božja moč, ki gospodari na sveti večer vespovsodi v neizmernem nebeskem prostoru vzbuja v človeških srcih prehvaležna čutila do milega stvarnika, ker je pred 1882 leti vsim narodom prizgal luč svete vere. Za'orej pa naznanja mičen zvonov glas o polnoči, kadar se v Božji hiši zapoje zveličevalna pesen: „Gloria in excelsis Deo!“ celemu svetu sladek spomin prihoda Izveličarja in Odršenika. — Ta sveti čas in te svete praznike slavi spodobno vsak krščanski kraj, vsaka krščanska hišica — in v njej vsaka kristjanska družbina; kajti ravno ta čas zapoveduje, da naj bo mir, sprava in edinstvo med človeštvom; zategadelj je pa neskončna ljubezen Vsemogočnega poslala rešitelja grešnim rodovom. — Bog, da bi vender enkrat šinila iskrica zaželjenega miru, sprave in edinstvi tudi k nam med slovenski svet, kjer nesloga zakriva zvezdico, ki pelje do presvetega kraljišča medsebojne ljubezni, združenosti in prijateljskega spoštovanja. — Ker pa zamoremo to pravično željo le sami vresničiti, treba je, da vsi odpravimo srd do neprijateljev, da se vsi po moči izogibamo vsakoršnih razprtij, ki žalijo domačinski obkrog, da vsi podpiramo s poštenim srcem drug drugega z blagim namenom, ustrežati s tem so-deželanom in sodržavljanom — in da vsi opustimo hudoben prepri, ki je izvirek nepotrebnih neprijetnosti. — Če st'rimo ta plemenit korak, potem bodo prihodnji Božični prazniki za vsakega blagomislečega Slovence srečni — in ljubí in milej i, kakor kedaj bodo br.éce lučice krasile drevesce in jašlice na — sveto noč! —

Dopisi.

Iz Teheraska okolice, 12. decembra. Proserčina želja se nam bo spolnila, razširila se bo naša šola v Teherjih. Pošiljali bomo zanaprej svoje otroke

Gospodarstvena priloga.

Priložena od štaj. kmetijske družbe II. šte. „Km. prijatelja“.

L. 1882.

17. decembra.

Štev. 4.

Oznanilo.

Vsled § 30. postave od 29. februarja 1880 zavezne živinsko kugo je zaukazano po živino-zdravnikih ogledovati živino, ki se po železnih odvažah ali dovažah. To se je godilo na Stajerskem do sedaj na 12 železniških postajah. Znanprej bo takšnih postaj samo 9, ker v postajah: Selsthal, Mürtzschlag in Bruck živine ne bodo več ogledovali. To se bode toraj godilo:

1. na južnej železnici v postajah: Celje, Gradec, Leoben;
2. na Rudolfovej železnici v postajah: Neumarkt, Knittelfeld in Leoben;
3. na cesarica Elizabetinej železnici v postaji Liezen in
4. ogersko-zapadnej železnici v postaji: Feldbach, Fehring, Gleisdorf in Gradec.

Oglednino pobirajo pri vsakem ogledovanju, od volov, bikov in krav po 10 kr., od telc, ovac in koz po 3 kr. Za teleta, ki so pri kravi, ne tirjajo oglednine.

V ostalem pa velja vse, kar je v § 10. omenjene postave zaukazano.

S 1. decembrom obvelja zadnji tega oznanila. —

V Gradci dne 2. novembra 1882.

C. k. namestnika.

Rusko laneno seme.

Tisti gospodarji, ki želijo dobiti seme pravega ruskega lanu, 25 kr. kilo (14 kr. stari funt), ti se naj kmalu naročijo v uradnici kmetijske družbe štajerske (Hofgasse 8.) Seme se jim dopolnje, dokler ga kaj bo, in hitro potem, ko so nam poslali denar.

V Gradci dne 13. oktobra 1882.

Centralni odbor kmetijske družbe štajerske.

Kaj imata mesca decembra storiti gozdar in lovec.

Gozdarji zbirajo hojkove in smrekove storže in spravijo seme iz njih. V gozdih podirajo les. Ob ugodnem vremenu odpravljajo les iz gozdov, če mogoče, poslučujejo se sanikanja. Drevesnice in mlade nasade treba varovati zoper škodljivo žival. Škodljivo merčesje pokončavajo ta

mesec, kakor je na tem mestu bilo za mesec januar povedano.

Lovci ta mesec ne smejo streljati gorskih ali divjih petelinov in jelenov, od 15. decembra naprej tudi divjih koz ne. Sicer pa se vrši lov, kakor meseca novembra.

Pepel kot gnoj za krompir.

Lesni pepel sploh štejejo med dobra gnojila. Ima veliko kalija in fosforove kisline v sebi. Zato koristi posebno travnikom, deteliščem, krompirju, tabaku. Najbolje hasni, če ga rastrosmo na težko, prsteno, mokro zemljo brez apna. V takšnih legah na travnike spravljen pospeši bujno rast trave, posebno detelje, tako, da se človek čudi, od kod je to toliko na enkrat prišlo.

Lesni pepel je tudi krompirju dober gnoj. Najleži se z njim gnoji spomladi prav rano. V ravenah, kder se poplavljena bati ni, kaže ga na sneg trositi. Nekateri ga vzamejo veliko (30 do 35 hektolitrov na hektaro), pomešajo s prstjo in in z lesenimi lopatami razmečejo po krompirišči. Jako dobro kaže pepel porabiti za kompost, tega večkrat z gnojnico politi in prekopati, in potem kot gnoj mešanec porabiti.

Časih pa gnojenje s pepelom nič ne pomaga, ali še celo škoduje. Temu je marsikaj uzrok. Pogosto je zemlja kriva, kajti v apneno, izsušeno, izpito zemljo, ki uže dolgo hlevnega gnoja pogoreša, ne kaže pepela trositi. Bilo bi zastonj. Kder dušča pomanjkuje, ondi pepel ne koristi nič. Tudi ni dobro, pepela natrositi na mlade vsahajajoče rastline, posebno če hitro deža padne, kajti v tem slučaju se nareja lug, ki rastlinam škoduje. Kdor vzame premogov pepel, ali ga primeša lesnemu, ta tudi ne bo vselej s takšnim gnojem areče imel; kajti premogov pepel ima v sebi mnogo žvepla, ki škodljivo deluje na rastline. Zato je najbolje, premogov pepel porabiti za kompost.

Lesni pepel je pa, osobito spomladi, jako dober gnoj za krompir, ako le zemlja ni preveč izbita.

Wm.

O zasajani vrbe za pletarstvo na Štajerskem.

Mnogo grajščakov in kmetovalcev pri nas začelo je zasajati vrbe za pletenje košev, jerbaov itd. Nekateri so uže učkali dobrih uspehov, kar

utegne še tiste posetnike v jednako delo nakloniti, ki so do sedaj v tej reči bili neverni Tomažli. Kajti pred očmi imajo užje, da je iz lepega vrbrja mogoče dokaj lepega in potrebnega denarja dobiti. In kateri kmet sedaj nebi bil denarjev potreben?

Grajskičak g. Alfred baron plem. Mookon stori v tej reči za dober vzgled priprostim kmetom jako veliko v Breziškem okraju. Na njegovo prizadevanje podpirano se od mnogo drugih mož bo vlada v porazumljeni s kmetijsko družbo skušala vrbrje ob Savi in Sotli za pietarstvo porabno storiti. (Vrbi tamošnje pravijo učenjaki *Salix alba*, in *Salix incana*, ker ste dve sorti) in v Brezičah osnovati pietarsko šolo s kulturno štacijo za vzrejevanje dobrih vrbovih sort. To utegne kmetovalcem, katerim hoče trtna už vinograde pokončati, veliko pripomagati k novemu blagostanju. Tudi celi kraj bode ondi bolje zdrav postal. Kajti dokazano je, da gosto vrbrje nasajeno po močvirnih krajih te raskušuje in zdrave dela. Iz vrbove skorje delajo tudi „salicin“, ki pomaga zoper treliko ali mrzlico tako, kakor znani in dragi „kinin.“

Nekaj o vzrejevanji govorilo se je užje v tej „Prilogi.“ Vendar treba je še več povedati, zlasti, kako se zasajajo v ovo svrhu vrbe v posebnih vrbiščih, ali vrbnikih. Pisali so o tej reči v nemškem jeziku profesor Dr. Breitenlohner (Prag, založitelj J. G. Calve) in J. Krahe (Aachen 1882, založitelj Rudolf Barth).

Treba je najprve dokazati, da so nam takšni vrbniki potrebni in koristni, čeravno gleštamo kraj rek in potokov mnogo divjega vrbrja. Ros sicer je, da je šibje divje vrbe tudi porabno, zlasti za spletanje navadnih jerbascov za nošenje drv in premoga, rib, ostrig, sadja, za koše na vozove, za plote i. t. d. Divje vrbove služi v omenjeno svrhu prav dobro, tudi, če šibe obelimo. Vendar za finiše koše, jerbasc pa ni porabno. Tukaj je treba šibja od žilatne vrbe. In takšnih imamo v Avstriji premalo, ter si košarji mnogo finega šibja naročijo še iz Bavarskega. Tako pa izhaja čez mejo mnogo denarja tujcem v korist, ki bi ga doma sami krvavo potrebni bili, pa tudi lahko zaslužili, če bi zasajali žilatne vrbe. A v to svrhu je še treba posebnih prostorov za vrbrje, t. j. vrbnikov.

Za finiše delo je treba finega, dolgoga šibja, katero ima mogoče tenek stržen in malo ali nič postrankih vejic. Toda takšno šibje da se le vzrediti v posebnih vrbnikih. Ki stanejo sicer nekaj dela in stroškov. Vendar od tretjega leta naprej dajejo užje lepih pridelkov (pantovec) in trpijo po 26 do 30 let.

Zemlja za vrbnike se odbere mogoče dobra, kajti čem boljša, tem več in lepšega šibja, to pa še hitreje pridelamo. Vendar tudi menjo dobrej zemlji prosepa vrba, saj je znano, kako malo zbirljivo da je to drevesce. Dobro pa storimo,

če vrbniku odberemo lego, ki ni proti severu, ampak proti izhodu odprta. Če je zemljišče nagneno, naj se zgoraj potegne graben in v njem zapori, da se vrbam napaja, kedar in kakor treba. V ravnih legah ne smejo vrbniki predaled biti od reke ali potoka, ker je sicer potrebno napajanje pretežavno. Brez dovoljne mokrote ne poga-ja vrba nikoli lepih šibic. Če ima zemljišče do tri decimetre prsti na debelo, je dosta. Travniku za vrbnik namenjenemu treba tratnico vgenoti ali podkopati; drugače prebujna trava vrbrje duši. Pridni vrbnjaki priporočajo zemljišče globoko prekopati ali zrigolati. Vendar v mokrotnih legah tega ni treba, zlasti če se da vrbam dobro napajati. Zadostuje tudi, če zemljo globoko izorjemo.

Ako hočemo, da nam vrbnik več let zaporedoma daje lepega šibja, treba mu gnojiti. Drugače nam oslabi. Dr. Breitenlohner priporoča govejji gnoj, M. Schulzen zmlete kosti pomešane s lesnim pepelom. Slednji gnoj je še zaradi tega dober, ker zatiruje plevel. Kedar vidimo, da vrbnik peša, pomaga mu površna pognojitev.

Vrbnike narejati kaže najbolje jeseni, zasajati z vrasnimi rastlinicami, koli i pa spomladi. Sedaj nastane važno vprašanje, kakšne vrbe bi naj zasajali, kajti poznamo užje mnogo sort. Tudi vzrejajo marljivi vrtnarji še vedno novih sort, ker razne sorte med seboj križajo, kar pa ni neobhodno treba. Sedanjih sort je itak užje več, kakor dosta.

Štiri sorte so pa najboljše ter popolnem zaslužijo vso pozornost naših vrbnjakov; škarklatna vrba (*Salix purpurea*, Purpurweide), mandelčna vrba (*Salix amygdalina*, Mandelweide), konopna vrba (*Salix viminalis* Hanfweide), in kaspjska vrba (*Salix acutifolia*, kaspische Weide). Sa mokrotne, mastne, debelo prstene lege sodi najboljše konopna in mandelčna, za apnene lege in mrzle kraje pa škarklatna in kaspjska vrba. Ko smo sorto odbrali, zasadimo 20. del svojega vrbnika z mogoče lepimi, jednako mo nimi količi. Ti poženejo užje prvo, gotovo pa v drugem leti dovolj postranskih mladik; te se porožejo v količke in z njimi zasadi celi vrbnik. Tako je ves zasajen z jednako vrbovo sorto in količi, ki so se zvečinoma doma pridedili in kraju privadili, kar je velike vrednosti za dobro rast. Tudi stane na ta način novi vrbnik najmenje denarjev.

Prva leta rado škodi mladim vrbcam plevel. Da ga zatrejo, potroša, o zemljo okolo njih z žaginjem. Zemljo med vrbcami lahko porabimo tako, da repe nasejamo in jo okopavamo. Vrbovi količki morajo biti 25—30 centimetrov dolgi in preden se posadijo, gladko prizrezani. Dobro je, če smo jih poprej nekaj časa v delnici namakali. Sadljo so pa precej gosto v vrstah ali rižah (30—40 centimetrov narazen).

ter malo poševno ali v stran nagneno (45°), da ne pridejo pregloboko v zemljo. Nasad je treba večkrat opleti, kar otroci najleži opravijo. Skrbeti je, da voda ne zastaja v zemlji, kder imamo vrbnik, kajti sicer začnejo korenine bolehati in vrbe pešati. Kder je pa premalo mokrote pa je treba napajati ali zamakati.

Mladim vrbam nadleguje dokaj sovražnikov in škodljivcev. Prava kuga jim je snet (Melampsora salicina) in predenica (Cuscuta europaea). Časih jim škoduje tudi hud vihar, zajc itd.

Drugo važno vprašanje treba je rešiti, namreč: kedaj kaže iti vrbovega šibja rezat? Nekateri storijo to od meseca maja do avgusta, kar nikakor ni svetovati. Vrbe raste v tem času najbolje. Šibe tudi najlepše niso za rabo, ker niso elastične ali progljive in tudi ne dobijo snažne, svetle barve, čeravno jih denemo v klorovo apno namakati. Sploh tako šibje košarji, pletarji ne morejo dobro rabiti.

Jeseni porezane šibe pa se dajo težko beliti ali lupiti. Treba jih je tedaj celo zimo žive ohraniti ali pred vsakim beljenjem v krop polagati. Drugi svetujejo spomladno porezavanje. Vendar spomladi oslabimo preveč svoje vrbe. Zatorej kaže najbolje, da po zimi šibice vrbam porezavamo. Količev za zasno novih vrbnikov pa moramo vsakako narezati malo poprej, kakor jih pojdemo saditi, tedaj sredi meseca marca. Noveji čas priporočajo vsi strokovnjaki, šibe za pletarstvo po zimi rezati, ko je vrbam vse listje odpalo. To bode bržčas vselej veljalo, čeravno imajo potem košarji s šibami precej dela, preden jih lepo obelijo.

Šibice moramo vselej z ostrim, skrivljenim nožem odrezati, pa ne tik debla. Marveč 1—2 centimetra od debla, da iz pri deblu ostalega koščeka poženejo nove šibice. Gladko odrezati pa moramo šibe, ker se sicer razklane vrbe loti rak.

Narezane šibice se razmečejo v tri dele, da so kratke, srednje in dolge vkup. Snopič v obsegu po 80—35 centimetrov mereci se povežejo, da jih je lahko nositi.

Dobro glešteni vrbniki dajo, kakor skušnje strokovnjakov učijo, na leto po 180—200 fl. čistega dohodka na hektari velikem zemljišči. To je našim kmetovalcem res priporočati v premišljevanje tem bolje, ker po lepem šibji trgovci in pletarji čedalje več povprašujejo. V Ausseeji na gornjem Štajerskem je dalo e. k. ministerstvo poljedelstva prerediti velik vrbnik za poskušnje. Od ondat bodo nam toraj dohajala še podrobnejša poročila.

Viktor Konšek.

Podkovska šola v Gradci.

L. 1880 je deželni zbor staro podkovsko šolo v Gradci odpravil. Bila je predraga in tudi ni veliko hasnovala. Ker je pa takšne šole vsakako treba, ustanovil je deželni zbor novo, boljše in menje drago podkovsko šolo v Gradci, Colliseumgasse 13. Dne 2. januarja začne uže prvi (mesečni) kurz na tej šoli z brezplačnim podučevanjem. V njem se bode teoretično in praktično učilo in razkazovalo, kako se ima s kopitom sploh ravnati pri podkavanji. Vrhu tega bode se učencem predavalo iz raznih predmetov, kakoršni so na primer: anatomija, fiziologija in skrb za udravje konjem in govodom, dalje o znamenjih kužne bolezni. Vsako leto vršita se po dva takšna kurza. Zimski kurz prične z 2. januarjem, poletni pa s 1. julijem. Ob konci vsakega kurza je vselej javna skušnja. Tistim učencem, ki skušnjo dobro završijo, prizna se pravica k samostojnemu opravljanju podkovskega obrta (me trije).

Priredi se tudi bolnišnica za razne živali. Tako dobijo učenci priliko spoznavati razne bolezni in navod, kako vselej pomagati.

Da bode mogoče tudi ubožnim kovaškim pomočnikom ovega kurza udeleževati se, dovolil je deželni zbor 1000 fl. za štipendije. Deželni odbor vselej tega razpisuje za vsakein kurz po 10 štipendij, vsako v znesku 50 fl. Prošniki se zavežejo pismeno, da bodo po prijetem poduku vsaj 3 leta na Štajerskem konje podkavali. Nekaterim se dovoli v zavodu tudi stanovati. Nekoliko štipendij ustanovile so tudi nekatere kmetijske podružnice in okrajni zastopi. —

Za ravnatelja novej podkovske šole odbran in postavljen je znani deželni žirinovozdravnik, g. dr. Klingan. Da pa še pridobijo vrlega podkovača, razpisala se je ta dobro plačana služba. Vsi, kateri se za njo oglasijo, morajo svojo spretnost v podkavanji dokazati pred posebno komisijo. K tej komisiji bodo povabljeni: zastopniki vlade, deželnega odbora, kmetijske družbe in konjerejskega društva. Kateri bode znal najbolje podkavati, ta zadobi službo.

Kdor ima sam konje, ta precej spozna, kako potrebna in koristna da je na ej deželi dobra podkovska šola. Ta je tem večje važnosti, ker je zadnja leta pri nas konjerejstvo začelo prav izvirno napredovati. Zatorej bode nova podkovska šola dobro ugajala štajerskim konjerejem.

Novi somenjski red za centralno govejo tržišče dunajske.

II. Zastran mešetarstva določuje novi somenjski red, da mora vsa kupčija iti skoz

roke dunajske kase ali denarnice za živinaki in mesni sejem. Ta pa se poslužuje somenjaknega agenta; na sejmi kupljeno žival ne sme ondi nihče isti den zopet prodati. Tudi je prepovedano za sejem naznanjena živinčeta kupiti, preden na tržišče dojdejo.

Na dunajskem centralnem tržišču za živino in meso pri sv. Marki ustanovi se toraj posebna kasa ali denarnica. Oskrbuje pa jo denarstven zavod, katerega vlada nadzoruje. Uradniki imenovane kase ali denarnice prodavajo vao za sejem naznanjeno in doposlano živino na račun lastnikov. Na lastni račun ali na račun kakšnega kupca ali prodajalca, ki ni lastnik živinčet ne smejo barantati. Izjema velja le, če kupec neplača do bližnjega sejma, ali če do te dobe kupljene živine ni odgnal, ali če ni do drugega sejma naznanil, da hoče kupljeno žival zopet prodati. V teh slučajih sme kasa živino prodati in si stroške povrniti.

Kasa prevzame poročstvo za to, da prodajalcem živino po naznanjenih pogojih proda ter jim denarje po odbitih potroških v 24 urah dopolnje. Navzočim prodajalcem pa mora denarje naštet hitro, ško je žival prodana. Na Dunaji stanujočim mesarjem sme kasa dovoliti kredita za nakup klavne živine. Uradniki dobivajo plačo po množini prodanih živinčet. To jih spodbuja k vednej marljivosti in skrbni, da se prične na trg mogoče veliko živine. Oni morajo tudi skrbeti, da se doposlana živina v hleve spravi, redno krmi in napaja; s trženjem samim pa se ne smejo pečati. To je posebnim somenjakim agentom odkazano. Agenti morajo biti najmenje 24 let stari, pošteni, zvedeni, od mestnega svetovalstva izvoljeni in od vlade potrjeni. Vsak mora 5000 fl. kaucije položiti. Mešetariti pa mora osebno, vendar denarjev nikdar na roko prejemati. Vrhu tega mora vsako prodajo zabeležiti zaporedoma v zapisnik.

Za dovažanje živinčet so dovolile: južna železnica, Rudolfova, Franc-Jozefova, Elizabetina, itd. znižanih tarifov.

Ko bi ta novi somenjski red na Dunaji obveljal, pomagano bilo bi govedorejcem, pa tudi dunajskim kupovalcem govedine. Toda sedanje dunajsko svetovalstvo se brani ta red sprejeti.

Raznosterosti.

(Vrtnarsko šolo) napravilo je štajersko vrtnarsko društvo v Gradci. Slovesno odprli so jo dne 11. novembra t. l. Podučuje se ob nodeljah od 8.—10. uri (Wielandgasse 9.)

(Novi red za dunajsko tržišče) goveje živine nahaja mnogo podpiranja in odobravanja, vendar dunajski mestni zastop ali mestno svetovalstvo mu nasprotuje.

(Sadje- in vinorejska šola) v Mariboru ima 3 deželake štipendije, vsako v znesku 145 fl. in 5 v znesku 73 fl. razpisanih do 1. januarja 1883.

(V severni Ameriki) našli so l. 1880 pristavnikov ali majerjev 3,124.720. L. 1850 bilo jih je samo 1,177.889.

(Konjerejsko društvo) štajersko prosi ministerstvo poljedelstva, naj pomaga štajerskej do vzrejališča, kder bi se mladi žrebci domačega plemena vzrejali; žrebčarskej štaciji pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo in v Račah dodajo do drugega leta več žrebcev, štacija v Pristavi prestavi se v Stadeldorf.

(Sejmi) 9. decembra sv. Ilj v Slov. goricah, Buče, 11. dec. sv. Lenart pri Celji, 13. dec. Jurkloster, sv. Križ na Murkem polji, sv. Peter pod sv. gorami, Žavec, Študenice, 14. dec. Gradec, 15. dec. sv. Križ pri Slatini, 19. dec. Ljutomer.

(Umrli) dne 6. novembra t. l. v Misljini g. Matija Lohninger, fužinar, grajščak, državni in deželni poslanec, ud štajerske kmetijske družbe, deželne komisije za uravnanje gruntnega davka. V državni zbor bil je od velikih posestnikov izvoljen od l. 1861—1870 in 1879, deželni poslanec bil je od l. 1861 ter je posloval do lani kot poročevalec finančnega odbora o deželnem proračunu. Kot takšen pridobil si je dokaj zaslug za deželo.

(Tržne novosti) Hmelj ima prejšnjo ceno; govejce živinine so na dunajsko tržišče postavili 27. novembra: 3232 glav, med temi 2052 ogerskih volov. Cena je zopet pridobila 1/2—1 fl. pri meterskem centu. Voli so veljali 51—66 fl., bivoli 44—47 fl., biki 50—52 fl., krave 50—55 fl. meterski cent klavne teže. V Gradci ohranilo je zrnje staro ceno. Pripeljali so 6124 meterskih centov; sena in slame pa menje, namreč 401 cent sena in 324 centov slame. Cena je poskočila.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Raž		Jčmen		Oves		Turska		Proso		A. da	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
Celje . . .	9	—	7	32	5	70	3	98	6	45	5	90	6	50
Maribor . . .	7	—	5	—	4	80	3	20	5	66	4	50	4	30
Ptuj . . .	7	50	5	—	4	70	3	—	5	30	6	—	4	—
Gradec . . .	7	41	5	36	4	41	3	17	6	50	5	36	5	25
Celovec . . .	7	68	5	69	4	52	3	31	4	88	5	—	5	—
Ljubljana . . .	8	36	5	51	4	60	3	—	6	98	4	23	6	18
Ormož . . .	9	75	7	32	5	70	3	98	6	45	5	90	6	50
Dunaj . . .	10	90	8	—	8	45	9	—	8	90	8	85	—	30
Pečt . . .	9	—	7	15	6	80	6	10	8	55	6	62	6	30

v šolo, ktera ima tri razrede, kar pozdravljamo iz celega srca vsi, kateri imamo otroke. Še v sanjah nam ne pride na misel, upirati se poduku v nemškem jeziku v tretjem razredu. Za Boga ne! Veseli nas, da bo tako. Odpert bo svet našim otrokom dalje, kot do Maribora, in če morajo iti s trebuchom za kruhom, ne bo se jim treba posneje toško učiti tega, kar se sedaj naučijo igranje: nemško brati, pisati in govoriti. Gospodje učitelji v Teherjih nam so poroki, da se nemščina ne bo učila tako slabo in splošno, kakor n. pr. v Celji, kjer se učijo otroci sicer nemško šlobostrati, če bi pa ne vedili od doma, da se „Vater“ pravi po slovensko oče, mislili bi, da je „Vater“ kaka jedilna stvar. Pri naših sosedih v Štorih je marljivo in veselo življenje. Železna delalnica, ktera je stala več let v škodo odnotnih prebivalcev, se zopet marljivo giblje. Iz vsih dimnikov se kadi, peči so kurjene, in vedno klepanje in kovanje nam kaže, da se dela tam prav marljivo. Več sto ljudi, med njimi nekteri iz našega kraja, dobili so tam dela. Zapomniti pa si moramo posebno, da hočejo in morajo jesti vsi ti ljudje, in plačujejo nam z denarjem, ki pride iz ptujih krajev, na naše domače pridelke. Denar, kateri je zaalužen v Štorih pride iz ptujih krajev, ker ta delavnica proda večidel vsa svoja dela na Laško. Toraj ve-eli nas, da je tam v Štorih zopet živahno gibanje. Vsa med nami ima prida, nekteri dobijo plače za delo, drugi za vožnjo, tretji proda žita, še drugi opek in kamenja, spna in vina. Za to vse se moramo zahvaliti delavnicam, kateri želimo do ro kupčijo. Red, ki ga imamo v Teherjih je vreden biti drugim v izgled, tudi za to se nam je treba deloma Storjanom zahvaliti. B.

Iz Savinske doline pri sv. Pavlu nad Celjem. Tu smo imeli 7. dan mesca grudna 1882 velik pogreb za umerlim gospodom Anton Švabom, po širokem dobro znanem. Bil je rajni lastnik treh velikih posestev, bil je ledrar ali usnjar, kerčmar in mesar, več let je bil župan, in nazadnje svetovalec, dober oče ubogim, prijatelj vaim ljudem, toraj smo skazali tudi vsi rajnemu zadnjo čast, namreč šolska mladina, šolski svet, ognabrambovci in občinski močje. Prišli pa so tudi ljudje iz več krajev spremljevat truplo rajnega dobrega prijatelja do hladnega groba. Bodi mu zemlja lahka, Bog mu bodi milostljiv!

Blah Winter.

Iz Vojniškega okraja. (Premisljik je do bra reč.) Resnično je ljubi slovenski prijatelj, da rojaku slovenskemu v naši Savinski dolini, oblofenemu s vaim težavam, je le malokrat mogoče brati kaj v slovenskem jeziku, le malokodaj mu je pripuščeno, pregledati kak slovenski listič; nanese se mi je to ravno 19. novembra, da sem dobil „Kmetkega prijatelja“ v roke, kateri nas vabi v število svojih bralcev. Mislim sem si, kaj pomaga vse to, če hode kdo v resnici brati kaj, ne najde v sedanjih listih nič drugega, kakor prepri za

jeziko, napuh, sovraštvo proti Nemcu, in sladkanje v svojo škodo. Ni zadosti, da Gospodar preganja vse, kar je nemško, najdemo to naspametno preganjanje večidel pri vsih slovenskih listih. Žalostno je za pamet slovenskega kmeta, če verjame podpihovalcu, kateri ga hoče v temo potlačiti. Učenju nemškega jezika pa se upirajo samo tisti, ki skerbi o samo za svoj arzet (šep), drugim pa hudo željo. Da je to resnica, kaže vsacemu zdrava pamet, ker kolikor več jezikov kdo zna, toliko lažje svet obhodi. Zakaj pa bi mi morali samo nemščino zavreči, ktere naučiti se je tako lahko, in s ktero moremo obhoditi celi svet. Žalost je toraj Nemcem, nam pa sramota, če ne poznamo sami sebe, in svoje lastne koristi. Napeljan pisati te verstice preljudi prijateljji sem samo s tem, da se mi zdi že preveč nespametne sovraštvo do drugega jezika, in ker ne spoznamo, kdo je naš nar boljši prijatelj. Resnično je, da ima vsak svoje rad, pa Bog Oče je samo eden, ki premore vse; tako opravi tudi nemšk jezik pri nas nar več. Vzemimo v zgled v jakini čas, nemšk jezik viša celo armado, ktera nas reši sovražnika, in potem bi smeli mi sovražiti naš državni jezik? Mi želimo imeti prijaznost z Nemcem, in to nam hode vedno v korist. Hodil sem križem sveta, živel sem s Kranjcem, Korošcem, Horvatom, Čehom, Poljakom, Italijanom, Ogrom in Nemcom, pa odkritoserčno moram povedati, da spoštujem nar bolj Nemca. Kako bogaboječe živijo Nemci, kako lepo molijo; pri nas pa se komaj še križ naredi. Poglejmo nadalje vojaški stan, kako lepo pojdaštvo imajo Nemci med sabo. Pride šlagermentatag, Slovenec je dobil morda kak goldinarček od doma, od svojih starišev, in kaj narodi? Stisne se v kottiček, ter pije sam svoj glažek, kakor mačka obira miš, boji se, da bi ja nikdo zraven ne prišel. Nemec pa pravi: Romm her Rommerab! heute hab ich ein Frühstüd, ein anderešmal hablt du einē. — Ozmimo se dalje na revščino kmetkega stanu, revščina je velika, povsod denarja primankuje. Rekel bo kdo, saj imate slovensko pošojilnico. Resnica je, ali te mi ne moremo rabiti; če ne moremo plačati 5 fl. činja, kako jih bomo plačevali? Potem pa tudi še ne zadostuje, da sem sam zakovan, treba je, da se zakujeta še dva druga. Vzemimo na dalje v izgled, kar mi je pravil pred kratkim priden in pošten kmet, kteremu so izrkali po velikih plačilnih večidel njegove kervi, visel je še samo na enim lasu med dvema advokatoma. Gre do Nemca, ter mu toži svojo nesrečo, in po mali in kratki prošnji dobil je milost in vse pomoč pri njem. Pošlje pa svojega prijatelja k Slovencu pomoči prošit, ta pa mu odgovori, da ne pomaga nič, na to posestvo mora priti drug gospodar. Lejte! tako delajo naši slovenski prijateljji. Sami mod sabo se grizejo. Če ima nekdo boljše službo kakor drug, ker se je ravno naučil nemškega jezika, nevošnjiv mu je še drug, in le gleda, kako bi ga mogel spodlesti; če naredi eden dobro kupčijo, pripravljenih je že

deset drugih, odbiti jo mu. Lejte! kaj tacega so vočidel med nami Slovenci godi. Zagotavljeni pa bodimo mi revnega stanu, da se bo nam slabeje godilo, če bi bila primorana c. k. sodnija obravnava v slovenskem jeziku. Karakteremu bodo blače še bolj klepetale, ker revček ne bo mogel razumeti, kar se mu bo razlagalo v prihodnjem jeziku, milosti pa ne bo, ker razloženo ti je bilo v tvojem jeziku. Namesto pričakati se o slovenskem ali nemškem jeziku, poganjajmo se toraj rajše, da nam mlinarji ne vzamejo vse moke iz žaklja za merico. Pustimo naše slovenske pervake letati, kamor hočejo, brez taverharja se malo dela dokonča, recimo rajše:

Ein Gamsbart auf dem Hut,
Im Herzen frischen Bluth,
Ein Stuehrl in der Hand,
Für Gott und Vaterland

Gibt jeder Steirer gern sein Blut und Leben hin,
Denn bin ich froh, daß ich ein Steirer bin.

Iz **Brastovc**. (Kjer se lisjak vala, dlake pusti.) Gotovo ste že slišali ta pregovor, in rečem vam, resničen je. Ni še dolgo časa, odkar izhaja „Kmetaki prijatelj“, vendar se je že razširil ta list tako, da ga najdemo povsod, po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Hrovatskem itd. povsod ga sprejemajo z veseljem, in ga radi berejo. Vidi se iz tega, da je bilo treba že davno podati ljudstvu kaj šernega na belem, kar razumi vsak, in iz kogar zve resnico, in skerbi, da se nikdo ne razžali, ali prikrajša v svojih pravicah. Res je, da rezonirajo nekteri listi čez „Kmetakoga prijatelja“ in pravijo, da strup med ljudstvo trosi, — pa nobeden se še ni upal izreči ta domišljeni strup z imenom, ker dobro jim je znano, da to ni strup, ampak gola resnica, kar nam donša prijatelj, če bi bilo drugače, dobil se bi bil že zdavnej ta ali drugi, ki bi bil stopil mačku na rep, da naj kriči proti temu. Jaz pa pravim: Laž naj beži, resnica naj obstane. — Ali ni lepo viditi, če se pride kam, kjer se zbira prijatelji v soseski, vsedajo se v praznik vkup, in prebirajo „Kmetakoga prijatelja“, slišal sem, in dobro vem, da so pošteni stari in mladi izrekli: Vidiš, kako dobro je, če človek kaj v roke dobi, kar lahko bere, in razumi, in da se mu ni treba bati jezice; če bi vidil, da so v tem listu sama poovanja, temuč da je list nam samo v poduk. Resnica je, da nekterim v nos smerdi, da je ta list tako dobro sprejet, to pa nima nič na sebi, vemo dobro, kaj taki ljudje špekulirajo; da tim ni resnica ljuba, je gotovo in očitvidno, in vse, kar ima drug duh, kakor ga želijo drugi oni, jim je strup. Dobro naj pa spoznajo, da kmet ni ako zabiti, kakoršnega bi oni radi imeli, in da dobro spozna, kar njemu velja. Nar bolj pristojen pa jim je pregovor, kterega terpeti ne morejo: Kjer se valja lisjak, dlake pusti.

Niso časi za šala in za smeh,
Resnica je ljuba, laž pa je greh.

Če kdo je jezen, ta naj odpusti,

Drugač' še kaj strupa pod nos dobi.

Moziro, 9. decembra. Častivrednega soteržana smo tu zdaj dobili. Gospod c. k. namestnik svetovalec Haas, naš okrajni poglavar, imenovan je bil častni teržan. Čeravno nam ni vse po volji, kar se godi pri nas, reči vendar moramo, da podlenjenje častnega teržanstva gospodu Haas-u in gospodu c. kr. namestniku baronu Kubeck-u je vsim pri nas vstreglo. Gospoda Haas-a čislajo vsi ljudje po celem okraju, ker marljivo skerbi, pomagati ljudem, kterim je pomoči treba. Bog ga nam še dolgo časa ohrani! Ker se ravno pišem, naznanit hočem, da gre pri nas z kmetiškim stanom rakovo pot, namesto naprej. Nar bolj so temu krivi ljudje, kateri posedujejo kmetom denarja za strašno visoke obresti, pri tem se pa še obnašajo, kakor dobrotniki in pomočniki v zadregi. To so pravi oserčitelji naroda! Po gostilnicah kričijo: Mi smo pravi Slovenci, znam deržite! Združiti se moramo in varovati se nemških oseruhov! Pomagajmo si sami sebi! — Če pa pride kmet v denarno zadrego, mu pa te blage duše (boljše oseruhi) kožo iz trupla potegnje. — Tukajšna posojilnica donša dobre obresti. — Z lesovo kupčijo zdaj v gornji Savinjski dolini slabeje gre. Flosari ne upajo se več voziti, ker bi Sava lahko zamerzla vsak čas. Voda pa je pot, po kteri se prevažava pri nas nar več lesa. Spomladi bodo že zopet prinesli naši kmetje cekinov za svoj les iz spodnjih krajev; le žal nam je, da se tudi dostikrat kvkvarijo, ker Serbaki kupci niso preveč pošteni. Ravno tako tudi pri nas preveč sekajo, in otroci nekterih kmetov ne bodo imeli ničesar ve posekati, ker lesa tam ne nasajujejo zopet, kjer so ga posekali. Veliko pametneje bi bilo, če bi mi imeli namesto Slovenskega Sokola društvo, ki bi skerbelo za gospodarstvo in za kmetijstvo, ki bi skerbalo, da bi prodajali naši kmetje dražje svoj les. Pa na kaj tacega misliti, naši oserčevalci nimajo časa, tim je treba samo politizirati.

Od sv. Jerneja naš Locami. Dopis iz Marenberga od dne 3. decembra v „Kmetakem prijatelju“ se mi je jako dopadel. Popolnoma se strinjam z gosp. dopisnikom, ker dobro vem, da je imel pri pisavi ovoga dopisa sledeče pred očmi: „Narodni jezik je najdražje blago naroda, najmočnejše sredstvo, narodno samostalnost ohraniti; najčistejši izraz narodnega duha in živi spominek narodnih dejanj. — Narod, kateri ne spoštuje svojega jezika, sramoti samega sebe; narod, kateri ljubi tuji jezik bolj kot svojega lastnega, postane druhal ljudi brez čuta in življenja. — Dobro vem, da je gosp. dopisnik misil, da ne tisti, kateri je pervak med Slovenci, je največ in najmočnejši, nego le tisti, kateri je za sveto vzajemnost in edinstvo z drugimi narodi, le ta zasluži prelepo ime: „Slovenec sem.“ Pravi in iskreni Slovenec se bode najprville trudil, da si prisvoji svoj mili materni jezik v besedi in

pisavi, kar je njegova sveta dolžnost, potem pa se tudi trudi, da se nauči jezika svojega sosednega naroda, tedaj pri nas na Štajerskem — nemškega. Komu niso znane besede našega slovenskega rojaka, žalibog prezgodaj zaumerlega knezoškofa Slomskega: „Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi vešlja.“ Zakaj bi se tedaj ne bi naši otroci nemškega jezika v šoli učili, se vé da, pa le takrat, kadar so si svoj materni jezik v besedi in pisavi privsojili. Saj postava o tem oziru tudi tako veleva. Za narod vneti učitelji morajo se tedaj najprej truditi, da svoje učence izurijo v književnem maternem jeziku, potem se pa poprimajo poduka nemškega jezika. — Vem, da se bode nad tem mojim odkritosrčnim dopisom marsikateri Slovenec spotikal, pa nič ne dé, jaz sem pripravljen vsaki napad o tem o-iruzi z resno besedo zavrnuti. Ti pa mili mi „Kmetaki prijatelj“ romaj brez strahu od bajtice do bajtice.

Gospodarske stvari!

(Konjsva prošnja dočloveka.) Bog me je vsvaril, da bi ti služil in dal koristi, pa me je tudi priporočil tvojemu vasiljenju. Vse moje delo je, tebi služiti in ti koristiti, prosim te toraj ne delaj me nesrečnega, ko me grozno in nepotrebnost terpiš. Tudi jaz imam svojo pamet, in si rad zapomnim vse, tudi sem rad hvalečen in ljubeč, samo govoriti ne znam. Kolikokrat trepečem straha, ker ne vem, kaj želiš od mene. Kako bi te rad razumil, pa v glavi se mi meša od budih vdarcov, s kterimi me obsipa v svoji neizmerni jezi, ja pretepaš me po nosnicah, kjer me nar bolj boli. Večkrat pa tudi sem čisto omamljen od suvanja s tvojimi velikimi s železom podkovanimi čevlji, celo truplo me boli, ker me grozovito biješ z bičem. Usta in zobje me boljijo od železa, kterega mi v gobec daješ, in ga neusmiljeno nateguješ. Komat, ki mi marsikterikrat vrat skupaj stiska, mi sapo jemlje. Ali ne vidiš rane na vratu, ki je globoka do kosti, in drugih ran, po kterih me nadlegujejo sitni merčesi, in me neusmiljeno pikajo. Kraljev sem, ker si me tako slabo podkoval, da mi je prišel žrebclj do živega, namesto v kopito, v meso. Na tak način se ve da ne morem jahati osem ur na dan po kamnitih cestah v pekoči vročini, ali pa v ledenem vetru. Z veseljem bi ti storil vse to, ko bi ne bil bolan in preslah. Ko me naš hlapce, se prav velikokrat zgodi, da čisto name pozabi, ker rajše gre pohajkovat, kakor da bi skerbel zame. Lakote bi padel kmalo na tla, žeje bi kmalo konec vzel, razdelan in terpeč mnogotere bolečine pridem domu, hlapce pa name pozabi ne da mi vode, in moja piča je slaba in premalo jo je. Moje ležišče so torda, mokra, merzla, nenasteljena tla! Truden sem do smerti, rad bi spal, pa ne morem, ker bolečine mi ne dopustijo, počiti se. Ah, če me tudi ne ljubiš, kakor bi jaz rad vidil, vsaj pomisli,

da si zvoli vsak bogat in dober človek, kteri hoče voziti se, le lepa, postavna in dobro rejena konje; takega revčeka kakor sem jaz, nikdo ne pogleda, bodisi, da se mu smilim, bodisi, da me zaničuje. Le konj, kteri se dobro redi, donasia gospodarju dobička, z menoj pa bož ubožal, tega pa nisem jaz kriv, temuč ti sam. Boli toraj rajše moj prijatelj, ne pa moj mučitelj, derli in redi me dobro, in vidil boš, da me ohraniš dolgo časa, da ti bom delal in zaslužil še enkrat toliko, kakor do sedaj, in ti bom dobro povračal dobroto, katero mi skazeš. Srečno in zadovoljno bova skupaj živeła, če spolniva oba svoje dolžnosti.

(O napajanju konj po piči.) Napajati konje četert ure potem, ko so se nasitili, je svetovati, ker to ni nikakor mogočivo obdeljvanje piče v želodcu, in je bolj priporočati, kakor napajanje pred pičo. To naj se dovoli samo takrat, ko so se konji izpotili pri težkem delu, ali v preveliki vročini mnogo mokrote iz svojega trupla, ter so tako suhi, da nimajo dovolj sline in želodceve kisline obravnati pičo. Pri takih prilikah svetovati je, dati konjem pred pičo nekoliko vode, žival sama je tirja instiktivno, ker noče jesti, če ni dobila popred vode, ali se vsaj piče ne namoči. Napajanje po po piči redilno kašo stori redkejo, in polajša, da se spravi na prva pota, po kterih se nareja kri, toraj je priporočiti.

(Slabozračne kleti snažiti.) Ktere plesnijo po tleh, po stenah ali na stropa, dene se v ločeno posodo 1—2 kilograma navadne soli, postavi se posoda v sredo kleti, zamašijo se dobro vse luknje in vrata, zabijejo se dobro vehe vsem sodom, kteri so morda v kleti, in se polije sol z koncentrirano angleško žvepljeno kiselco (na 1 kilogram soli 1/2 litra žvepljene kiselce), potem se je treba naglo umakniti iz kleti, in jo dobro zapreti, in imeti zaperto dve uri, brez da bi smel iti kdo v klet, ker zadušil bi se vsak. Čez dve ure se odprejo vse luknje, okna in vrata, da se izkadi klorovi plin, potem se plesnivost omete po stropu po stenah in po tleh. Tako očiščene kleti zgubijo ves plesniv in gnjil smrad, ker klorovi plin vsog gnjiljubo in plesnivost prežene.

Razne stvari!

(Darilo.) Cesar daroval je družini Unger v Oplótnicah, katero je po norem morilcu Havraneku zadela tolika nesreča 100 goldinarjev.

(Velikodušno darilo.) Da bi se šola pri sv. Jurji na Taboru (Celjski kraj) obširnejša napravila, daroval je cesar 200 goldinarjev.

(Nove marke za pisma.) Od prvega januarja prihodnega leta bo izdalo poštno upravnistvo nove marke za pisma po 2, 3, 5, 10 in 15 krajcarjev, in kuverte z vtisnjenimi markami po 3 in po 5 krajcarjev. Namesto cesarske glave bo delavni orel podoba. Koliko marka velja ni zapisano, kakor do zdaj od spodaj, ampak v sredi marke.

(Od starega papirneta denarja) se bodo jemali banknoti po goldinarji do 30. septembra 1883 pri vseh javnih blagajnicah (kasah), od tega časa do 1. oktobra 1884 pa samo pri c. k. centralni državni blagajnici na Dunaji. Stari petaki v obdobje ne veljajo več, in jih jemlje samo omenjena blagajnica na Dunaji do 31. decembra t. l. še. Stare desetake bo jemala avstr. ogerska banka še cele dve leti.

(Časniki pišejo) na dolgo in široko, da se je dobilo na spodnjem Štajerskem več občinskih zastopov, kateri so poslali peticijo državnemu zboru, da bi se prestavila višja deželna sodnija za spodnjo Štajersko iz Gradeca, glavnega mesta Štajerske domovine, v Ljubljano, glavno mesto Kranjske. Je nekaj tacihi fanatičnih šuntarjev, ki želijo da bi se spodnjo Štajersko ločilo od Štajerske kronovine, in se zedinilo s kranjsko deželo. Saj se ve, da odkritoserčno si ne upajo izgovoriti svojih želja, znala bi jim potem huda peti, ker kakor je ponosen Kranjski kmet na svojo Kranjsko, Koroški na svojo Koroško, ravno tako ljubi Štajerski kmet svojo lepo zeleno Štajersko deželo. Ljudje, kateri so podpisali omenjeno peticijo, so bili gotovo zapeljani, ta reč jim je bila gotovo vse drugače razložena, kakor je v resnici. Če se napravi v Ljubljani višja sodnija za spodnjo Štajersko je to prva stopinja do razterganja Štajerske, in zedinjenja s Kranjsko, — temu pa bo pomagal samo zapeljan Štajerc, prav štajerski kmet se bo temu vedno ustavljal. Mislite, da bi izdal kranjski kmet svojo domovino? Ne, nikoli ne! Varujte se toraj da vas ne dobijo v svoje mreže, bodite previdljivi, imejte odperite oči, in ne dajte se zapeljati!

(Celjski mestnjani) hočejo napraviti mestno ljudsko šolo tako, da bodo mogli obiskovati prvi razred tudi otroci, ki ne znajo čisto nič nemškega. To bo kmetom naše okolice v prid. Pri tem se bo baje tudi društvo ustanovilo, katero bo dajalo revnim kmetiskim otrokom iz naše okolice o pol dne jesti.

(Novo kmetско društvo.) V vojvodini Solnograški se bo ustanovilo kmetско društvo. Pred nekaterimi dnevi smidlo se je več stotin kmetov v nekem kraju blizu mesta Solnograda (Salzburg), in so sklenili ustanoviti društvo. Prav imajo, da si hočejo pomagati sami sebi.

(Kmetje! če bi čitali nemške časnike), bi kmalu spoznali, kako vas vodijo vaši vodje za nos, in vas pred svetom zasmehujejo, in pomisljujejo zavolje vaše lakohovernosti. Ni dalno, kar je pisal nek Slovenec pismo solnograškemu nemškemu časniku, katero vam bi lahko oči odperlo. Pisatelj pravi, s km-takimi volilci na Kranjskem in Štajerskem naredimo, kar hočemo; „Če hočemo, (tako piše pervak) da volijo danes ta tega, jutri tam onega, se gotovo zgodi.“ Kaj mislite, dragi prijatelji! da bodo ljudje mislili od vas po drugih deželah, če berejo kaj takega? Misliti si morajo, da ste še otroci, kateri nimajo svoje volje, in s

katerimi se more narediti, kar kdo boče. Pa žalibog je bilo do sedaj to resnično, še nikoli se niste postavili na lastne noge, ter rekli: „Mi hočemo tega, onega pa ne.“ Do sedaj se je vedno le zgodilo, kar so hotli pervaki. Morebiti pridejo vendar boljše časi, da bodo volili kmetje kmeta, ali vsaj takega, ki o kmetijstvu kaj ve, ne pa le samo tacihi, kateri se se ne sanja, kakove potrebe imajo kmetje.

(Narodni dom v Ljubljani.) Povedali smo vže našim bralcem v članku, kterega je prvi objavil „Ljudski glas“, da nameravajo zidati pervaki palačo v Ljubljani, v kateri bi gospodarili kakor ministri. Tako palačo zidati pa je potreba imeti veliko denarja, kje ga pa vzeti? saj se ve da, narod ali boljše kmet naj ga da. Toraj so izpisali pervaki veliko loterijo, ktera jim bo dala dobička 60.000 goldinarjev, Ali ni to pervakom dobra kupčija, če dobijo pri nji 60.000 goldinarjev? Mi odvetniki kmetskega stanu, moramo vam svetovati, da se ne vdeležite temu počenjanju, katero ima samo sebične namene. Če hočejo imeti pervaki v Ljubljani svojo palačo, naj si jo zidajo sami s svojim denarjem. Naš narodni dom naj bodo šole po vaseh, in kjer bi imeli kmetje preveč denarja, naj ga rajše dajo za šole, ktere podučujejo njihove sinove, ne pa za narodni dom v Ljubljani, od kterega nimajo čisto nič. Žalibog, da pa nimajo kmetje nikjer ne dosti, še manj pa preveč denarja, toraj mora v resnici boleti serce vsacega poštenega človeka, viditi pervake kmetom izpravljati denar iz žepa, v časih, kjer kmetje ne morejo plačati zaostalih dolžnih davkov, in se jim prodajajo hiše in posestva; v časih, kjer terjajo lakoto sto in sto kmetov v naših sosednih deželah na Koroškem in Tirolskem, in viditi pervake nabirati denar po kmetih na Kranjskem in tudi na Štajerskem, in prodajati jim srečke za težko pridobljeni denar, od kterih srečk k večim komaj eno od tisoč dobi kaj govorice vrednega, in s tako pridobljenim denarjem zidati v Ljubljani velikansko palačo. Serce za narod imate takrat, vi zlahkati pervaki, kadar narod potrebuje; sramujte se!

(Hiša in 32 jehov polja za en krajcar prodana.) Da se kmetška posestva, ktera so zadolžena, skoraj za nič prodavajo, posebno če pridejo na boben, ker jim ni mogoče plačati zaostalih davkov, je obče znano; kakor pripoveduje „Dram“ se je tako pred nekoliko časa zgodilo v Habjanovicu v političnem okraju Bizovac. Ondajšna hišna družina dolžna je bila na davkih okoli 200 goldinarjev; in ker zaostalih davkov niso mogli plačati, pridobil si je finančni erar pravico prodati jim po dražbanji celo premoženje obstoječe iz hiše in kmetijskih poslopij in polja 32 jehov. Cenjeno je bilo vse skupaj 4000 goldinarjev. K dražbanji (Licitaciji) prišlo je sicer mnogo kmetov, kateri bi bili radi kupili posestvo, pa ker niso mogli politični tako imenovani „vadum“ 200 goldinarjev, niso smeli vdeležiti se dražbovanja. Ker po takem

načinu ni bilo dražbenika, ponudil je zastopnik finančnega urara za celo posestvo en krajcar; ker pri prvem, drugem in tretjem oklicu ni bilo nobenega licitanta, kateri bi bil ponudil več, kupil je finančni erar posestvo vredno 4000 goldinarjev za en krajcar.

(Tudi sredstvo odvaditi se pija-nosti.) Ko je nek pijanec vidil v svoji pijanosti svojo ženo dvojnjo, se je tako zlo vstrušil, da se je od teh mal odvadil pijanosti.

(Nove zaloge premoga.) Piše se nam iz Breše, da so najdlj tam proej velike zaloge premoga. Premog je menda prav dober, izvrstno gori, je rujav, in se mu še dobro vidi, da je bil pred okamenjem les*.

(Šola povečšana.) Deželni šolski svet je sklenil razširiti ljudsko šolo v Slovenski Bistrici, da bo imela pet razredov.

(Bop.) Pred kratkim vergla sta v nekih ulicah v Mariboru posestnika Stelzlina Jožef Teischmeister in Jožef Babič na tla, ter sta mu oropala uro in verzioco.

(Samomem.) Gruntni posestnik, kateri je prav trdno stal, Anton Bezei iz Lackendorf-a pri Priboldi se je pretečen petek vstrupil z mišnico (arzeniko). Akoravno so mu hitro dali zdravil, je vendar umrl, terpeč grozne bolečine.

(Živina dober kup.) Kakor je c. k. Tirolsko namestništvo iz lasbruka naznanilo ministerstvu poljedeljstva, je na Tirolskem preveč živine, posebno v „Pusterthal“ in po krajnih dolinah. Ta živina je pripravna za pitanje, ker pa piče čez zimo manjka, popredala se bo živina prav dober kup. Kteri se pečajo s pitanjem, tim bilo bi svetovati nakupiti si tam živine. Ravno tako se bo tudi prodajala živina za rejo prav dober kup po krajih, kjer so povodnji razsajali. Štajersko c. k. namestništvo toraj vabi vse, kateri si mislijo kupiti živine bodisi za pitanje, bodisi za rejo, je nakupiti po ceni na Tirolskem.

(Kmetje v Feldbachu) na srednem Štajerskom niso kar nič zadovoljni z njihovim poslancom, Knezom Lichtensteinom, z možem, kateri v deržavnem zboru sedi na „desni“. Stotine nar veljavniših volilcev, med njimi več županov in predsednikov okrajnih zastopov, podpisali so pismo na kneza Lichtensteina, v katerem mu pravijo, da niso z njim nikakor nič zadovoljni. Knez ni napravil za kmete v deržavnem zboru čisto nič drugega, kakor davk za petrolj in druge težke davke. V deržavnem zboru se obnaša kakor velik gospod, in se za blagor ali nesrečo svojih volilcev čisto nič ne briga. Kmete imajo povsod za norca, samo s tim razločkom, da je nekterim vse prav —, kmetom iz Feldbach-a pa ne.

Od kervave sodnije.

(Umor in zažiganje.) Smemo reči, da grozovito zločinstvo, katero se je zgodilo 5. novembra v Kerščah, je tako nenavadno, da mu skoraj

še ni bilo enakoga. Pobalin komaj star dvajset let, kteremu se pa vidi, da bi bil dopolnil komaj šest-najsto leto, hoče imeti očetovo posestvo, in ker oče mu ga ne da, zagrabi ostro sekiro in ubije z njo spijočega očeta in 13 let starega brata, kateri je vidil v nebo upijočo zločinstvo. Da bi zakril dvojni umor, zapali očetovo hišo, in ko vidi plamen zgrabiti še stroho, gre še le klicat pomoči, misleč da je požar storil še svojo dolžnost, da bo vsaka pomoč zastoj, in da je ogenj že zbrisal sled hudega zločinstva. Pa Jakob Breznik, to je ime hudodelca, se je močno prerajtal. Ko so sosedje potegnili iz ognja mrtvo očetovo truplo, in smertno ranjenega brata, kateri je umrl še le drugi dan, so naglo spoznali, da so rane, ktere sta ta dva imela narejene jima bile z kakim ostrim orodjem, da se je zgodilo takaj grozno hudodelstvo. Jakob Breznik rekel je izperva, da ga je zbudil dim, in da se je rešil skoz okno na prosto; okna pa so bila preprežena z železom, da ni živemu človeku mogoče zleziti skoz nje. Pri priiskovanju pa je terdil, da se je zbudil in vidil, kako je pobijal oče mladega brata s sekiro, in je zaklical. Oče kaj vendar delate! Oče grozil mu je potem ubiti ga. Od strahu zbežal je v kuhinjo, kamor je hitil oče za njim; poskočil je na kotelj, in oče vdaril je po njem s ketkro, pa ga ni zadel, ker se je ognil. Na to pa je izvil očetu sekiro iz rok, ter ga je vdaril po čelu, da se je zgrudil. Tudi pri slednji obravnavi, katero je vodil dvorni svetovalec Heinricher je obtoženec to terdil. Potorniki pa so ga enoglasno spoznali krivega dvomora in zažiganja. Obsojili so Jakoba Breznika toraj sodniki do smerti na visiačah. Broz posebnega občutja poslušal je obsojenje k smerti, še le ko so ga odpeljali, in je prišel ze blizo vrat, segel je z roko po obeh, ter jel jokati.

Poslano.*)

Šoštanj, dne 3. decembra 1882.

„Slov. Gospodar“ piše v svoji zadnji številki 48 takole: „Prve knjižice osnuje naše društvo tam, kder jih je naj bolj treba! Močno pa želi društvo za dotične knjižice in kraje po 3, torej vkup 60 intinov „Slov. Gosp.“ pridobiti, da jih ondi deli bralcem brezplačno. Domoljubi, ki zamorejo svoj list pogrešati ali 2 naročiti, — naj enega dajejo društvu na razpolaganje! Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.

Ali se ne pravi to vzbogemu kmetu denar iz šepa jemati? Lisjak! Kakšen okus ima vaša pogača, naj gospodje učitelji odgovorijo, ki so jo več let grizli. Vaša pogača je bojda bla tako močno pečena, toraj tako trdo pečena, da ni jo bilo mogoče prebaviti. Kakšne so pa bile učiteljske palače, pa poglejte v Šmartno in v št. Jani pri Velenji.

I. C.

*) Za v tej rubriki stojече pisme, ni uredništvo nič odgovorno.

Suha in frišna
borovčeva derva
 kupuje
 plinova fabrika v Celji.
 17—1 (Gasanstalt in Cilli.)

Naznanila!
Koristne ročne lampe
 za petrolij

iz vilitega železa z mesingastim verti-
 lom (šravfom), prav dolgo terpi, če so preverne petrolij
 ne isteče, in gori naj se poloti na kako stran je li mogoče,
 za rabo v hiši, v kleti, v hlevu, v fabrikah, in v delavnicah
 spodobne.

Lampe iz vilitega železa za knape (Grubenlampe)
 za olje ali mešanico s oljem in petrolijem, pri kateri tudi ne
 more nič isteči priporočila po ceni za eno 2 glđ. 50 kr. za
 dvansjet (ducent) 25 glđ. iz saloge, da se denar odrajta pri
 pošti ali železnici,

Arnold Adamy,
 na Dunaju (Wien IV. Neumühlgasse 20).

Prospekte in mnogoverstna priporočila pošilja brez
 poštnine (franco.)

Zajčje kože frišne ali suhe
 prave baže (I. Qualität), ovčje
 volno kolikor jo je kupuje;
 nar novejše in lepše melirane
ZIMSKE KAPE
 od 80 kr. višje,
 terde in mehke
KLOBUKE
 od 1 fl. 90 kr.,
 lepe klobuke po modi leta 1883,
 klobučarske čevlje
 prodaja cenejši kakor povsod, in
 prekerbi vse poprave 18—2
C. WOLF v CELJI
 Železniske ulice 162.

Važno za gospodinje!
 Ne mislite, da boljše
KAVO
 in boljši kup dobite, če je okaravnost od
 velikih zalog to je iz Hamburga ali Tereta
 kupite, kot pri nas.
 Mi dva prodajava **čaje** kil; po
 goldinarji in višje; Kilo za goldinar in
 20 kr. pr dajava prav dobro in lepo
 dišečo. Tudi
čaj (Thee)
 prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev
 in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo
 in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.
Walland in Pellé,
 v Celju,
 na velkem trgu in v poštni ulici.

Zajčje kože
 suhe in frišne kupuje
L. Chiba-Jeva vdova
 v CELJI
 v graškej ulici
 in jih plačuje po najboljši ceni.

Gnojni gips
 (višnjev).
 ki ima 97% kristaliziranega treptjenokislega spna,
 ki je za polja, katerim spna manjka prav dober, in za
 detelo, za travnika, za hleve nastilati in posipati gnoj,
 tudi ga je dobro mešati med gnojnico, ta gips prav
 po ceni prodaja
 Betriebsleitung des Vorderböhmer Gyps-Bergbaues
 Post: Müdling, Südbahn.